

ОФАНЗИВА НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКЕ АРМИЈЕ КИНЕ¹⁾

У току рата против јапанских империјалиста огромно је порастао народноослободилачки покрет у Кини и знатно ојачала Кинеска народна армија. Док је 1937 године Кинеска народноослободилачка војска²⁾ бројала нешто више од 80 хиљада људи, у априлу 1945 године имала је 910.000 само у регуларним јединицама и више од 2 милиона и 200 хиљада људи у партизанским одредима и корпусима самоодбране³⁾. 1937 године, Кинеска народна армија контролисала је територију од 75 хиљада км², на којој је живјело само око милион и по људи, а у лето 1944 године та територија проширена је на 750 хиљада км², са више од 90 милиона становника.

Из ниже наведеног упоредног прегледа види се развој народноослободилачке армије и Комунистичке партије Кине ранијих година и њихов веома карактеристичан пораст у периоду од 1945 до 1948 године.

Год.	Број војника народноослободилачке војске	Год.	Број чланова КПК
1928	10.000	1923	400
1929	22.000		
1930	62.000	1925	1.000
1931	145.000		
1932	175.000	1927	60.000
1933	250.000		
1934	350.000	1936	300.000
1937	80.800		
1945	910.000	1945	1.200.000
1946	1.200.000		
1947	2.000.000	1947	2.700.000
1948	2.800.000		

¹⁾ Подаци у чланку узети из Агенције „Нова Кина“, совјетских часописа и извјештаја Мао Це Тунга.

Снажење народноослободилачког покрета у Кини уплашило је Чан Кај Шека и његове господаре — америчке империјалисте. Због тога је, одмах после капитулације Јапана, Чан Кај Шек почео са нападима на народну армију и партизанске одреде Кине. Међутим, због тога што је углед народноослободилачке армије Кине у рату против Јапана силно порастао и што је кинески народ био против грађанског рата, Чан Кај Шек је био присиљен да води преговоре са вођом кинеских комуниста Мао Це Тунгом и да предузима низ политичких маневара да би заваро кинеско и свјетско јавно мњење (Споразум о прекидању непријатељстава у јануару и јуну 1946 год., сазив Политичког консултативног савјета итд.). Тек јула 1946 године Чан Кај Шек је предузео велику офанзиву против народноослободилачке армије Кине.

У јулу 1946 године ситуација у Кини била је следећа:

Куоминтанг је контролисао $\frac{3}{4}$ територије Кине, на којој је било 300 милиона становника. У мају 1946 године Чан Кај Шек је имао против народне армије 99 дивизија, а у септембру 206 дивизија. Он је, на тај начин, сконцентрисао за офанзиву више од 4 милиона војника (од тога око 2 милиона редовне војске) и опремио још око милион бивших јапанских војника, које је користио, углавном, за задатке у позадини.

Америчке војне власти непосредно су учествовале у концентрацији Чан Кај Шегових трупа. Оне су пребациле три армије

²⁾ Тада се називала Црвена армија Кине.

³⁾ Корпуси самоодбране или сеоска милиција састојали су се од људства које се бавило земљорадничким пословима, а за вријеме непријатељских офанзива прихваћало се оружја и бранило своја села.

ваздушним и једанаест армија морским путем. Дobar део дивизија Чан Кај Шека наоружан је америчким наоружањем.

Народне снаге, које су бројале око милион и 200 хиљада војника редовне војске и преко два милиона партизана и народне милиције (самоодбране), контролисале су $\frac{1}{4}$ Кине.

Чан Кај Шек је предузео офанзиву под повољним условима: онда када је био надмоћнији и у људству и техници, када територија под влашћу демократских снага још није била очишћена од реакционарних елемената, нити на њој спроведена аграрна реформа, када је припремио и концентрисао своје снаге за офанзиву, док су народноослободилачке снаге Кине биле разбацане по читавој ослобођеној територији. Чан Кај Шек је имао велико преимућство и у томе што је добијао сталну помоћ од америчких империјалиста, у које је кинеска реакција полагала своје велике наде, док се народна армија морала борити само сопственим снагама и средствима.

1946 и почетак 1947 године карактеришу се офанзивом и успјесима Куоминтанга. Чан Кај Шек је заузео 160 већих градова, које су дотле држале демократске снаге, и окупирао територију, на којој је живјело око 20 милиона становника, али је изгубио око 150 хиљада војника.

Манџурија је била главно поприште дејстава у 1946 години. Чан Кај Шек је изабрао Манџурију због тога што су тамо, после евакуације совјетских трупа, почетком 1946 године, остали још знатни дјелови територије које нијесу успјеле да узму под своју контролу демократске снаге Кине. Манџурија је богата рудним благом и центар тешке индустрије Кине. Због веома значајног географског положаја Манџурије амерички империјалисти су намјеравали да од ње створе свој плацдарм за операције против Совјетског Далеког Истока. Поред тога, у Манџурији се борила Уједињена демократска армија Кине, која је створена, углавном, од партизанских одреда и која је била слабијих борбених квалитета од 8 и 4 народноослободилачке армије, које су оперисале у Сјеверној и Централној Кини.

Пошто је заузео центар индустрије — рејон Мукдена — и неке велике градове и железничке чворове (Чанчунг, Сипингај и др.) Чан Кај Шек је, почетком 1947 године, предузео офанзиву на центар ослободилачког покрета Кине — тзв. „Посебни по-

гранични рејон“.¹⁾ Чан Кај Шек и његови генерали хвалили су се да ће за неколико мјесеци уништити народноослободилачке снаге Кине. „За три мјесеца — изјавио је Чан Кај Шек у почетку 1947 године — комунистичка војска биће потпуно уништена“.

Руководство народноослободилачког покрета Кине, на челу са претседником КПК Мао Це Тунгом и Врховним командантом народне армије Кине Чу Де, донијело је одлуку да не прихвата фронтално одбранбене борбе, већ да пређе у офанзиву.

Тако је у јеку офанзиве кинеске контрареволуције на центар ослободилачког покрета, почела офанзива народноослободилачке армије Кине.

1947 година карактерише се повременим успјесима Чан Кај Шека и снажном офанзивом народне војске Кине.

У марту је Чан Кај Шек заузео главни град „Посебног пограничног рејона“ — Јањан.

Нешто касније почели су успјеси народноослободилачке армије. У априлу ослобођен је велики део јужног Шансија, гдје је заробљено око 25 хиљада Куоминтанговаца. У почетку маја демократске снаге држале су $\frac{4}{5}$ провинције Шанси и тамо заузеле преко 100 градова.

У јулу 1947 године све снаге народноослободилачке војске биле су у опћој офанзиви. Иницијатива је од тада у потпуности у рукама народноослободилачке армије. У то вријеме ситуација је била следећа:

Кинеска народна армија имала је велику ослобођену територију, која је обухватала провинције Шанси (осим градова Тајван и Линфен), јужни Хопеј и део провинције Шантунг (види скицу). Ту су се, по свој прилици, налазиле главне снаге народноослободилачке војске.

Огромна већина Манџурије била је под контролом народне војске. Полуострво Шантунг (осим неких лука), већи део саме провинције Шантунг, као и обалски дио провинције Кјангсу биле су под влашћу народних снага.

На југу, у провинцији Квантунг и на острву Хајнан, партизански одреди су такође држали дјелове слободне територије.

¹⁾ „Посебни погранични рејон“ — центар народноослободилачког покрета од 1935 године. Налази се између провинције Шенси, Гањсу, Нинса. Главни град рејона био је Јањан, у коме се цијело вријеме налазио ЦК КПК и Штаб народне армије.

Од јула 1947 до августа 1948 године народноослободилачка армија је ослободила готово цијелу провинцију Хонан, осим територије око града Ченгчан, дио провинције Хупех, готово до ријеке Јангцекјанг. Ослобођењем широког појаса у провинцији Шантунг повезане су до тада одијелене слободне територије у Шантунгу и спојене са слободном територијом у провинцији Кјангсу.

У Сјеверној Кини, ослобођењем територије око града Татунга, спојене су велике слободне територије Шанси и Хопеј са слободном територијом Манџурије и раздвојене непријатељске снаге из рејона Калган — Пекинг од оних у рејону Паотоу — Цинџинг.

Уједињена демократска армија ослободила је готово цијелу Манџурију. У рукама Куоминтанга остали су изолирани градови Чанчунг и Мукден са индустријским рејонима. Чан Кај Шекове снаге у Манџурији везивале су се са снагама у рејону Пекинга преко обалског појаса дуж Лаудонског залива, гдје су Куоминтанговци држали град Чингсхијен, кога су претворили у јако утврђену базу стратезиског значаја. Сам Чан Кај Шек је чествовао у организацији одбране те базе.

Провинција Шенси, која је била привремено окупирана од реакционарних трупа, поново је ослобођена. У априлу 1948 године повраћен је град Јањан.

Народна војска напредовала је и на фронту јужно од Пекинга, ослободила велики град Паотинг и непосредно се приближила Пекингу и Тјенцину.

Офанзива народноослободилачке војске, од јула 1947 до августа 1948 године, завршила се успјешно. Слободна територија обухватала је до 1 августа 1948 године преко 2 милиона и 300 хиљада км², тј. четвртину све територије Кине, са више од 168 милиона људи или око једне трећине становништва Кине.

Народноослободилачка армија Кине, у успјешним бојевима и операцијама од јула 1946 до новембра 1947 год., избацила је из строја 1.690 хиљада Чан Кај Шекових војника, од тога убијено или рањено 640 хиљада, а заробљено 1.050 хиљада.

У операцијама у току 1948 године Чан Кај Шек је изгубио знатне снаге: у јануару око 50 хиљада, у фебруару око 100 хиљада војника, у јуну 150 хиљада (армиске групе народноослободилачке војске из Шантунга и Кјангсу, у току маја и јуна,

избациле су из строја преко 100 хиљада Чан Кај Шекових војника), у јулу преко 300 хиљада, од чега 204 хиљаде заробљено, а убијено 92 хиљаде.

Од почетка офанзиве Чан Кај Шека (почетком 1947 год.) до јуна 1948 године Куоминтанг је изгубио 2.641 хиљаду војника, а народноослободилачка армија 810 хиљада.

Већ до краја 1947 године однос снага се знатно промијенио у корист народноослободилачке армије — Чан Кај Шек је изгубио преко милион и по војника, а народна армија је за то вријеме нарасла за око 800 хиљада у регуларним јединицама и за близу два милиона у партизанским одредима и корпусима самоодбране.

Офанзива народноослободилачке армије од августа 1948 г. карактерише се продужењем започете офанзиве и њеним новим, квалитативним вишим формама, која је, на крају године, прерасла у офанзиву огромних размјера, у којој су уништване читаве непријатељске армије и групе армија.

Док је циљ офанзиве народноослободилачке војске 1947/48 год. био да сломије офанзиву Чан Кај Шека, да стално држи иницијативу у својим рукама и да ослободи нове територије дејствујући тамо гдје непријатељ ослаби своје снаге — дотле је офанзива 1948 године значила хватање у кошца са главним снагама непријатеља, ломљење тих снага и планско ослобођење земље. Док су у 1947 години припремљени услови за обрачун са главним снагама Чан Кај Шека, дотле је у 1948 год. извршен обрачун са главним снагама Куоминтанга.

Чиме се одликује војна ситуација у Кини у августу 1948 године и какви су задаци стајали пред народноослободилачком армијом Кине?

У Манџурији је Чан Кај Шек држао још градове Чанчунг, Мукден и обалски појас са базом Чингсхиен (види скицу¹⁾). Реакционарне снаге бројале су око 450 хиљада војника. Северо-источна народноослободилачка армија¹⁾ бројала је, према вјестима Чан Кај Шека, око 600 хиљада војника, боље опремљених савременом техником, него што је то било раније.

У Северној Кини Чан Кај Шек је држао територију са градовима Тјенцином, Пекингом и Калганом, гдје је имао крупну групацију до милион војника.

¹⁾ Бивша Уједињена демократска армија.

У Централној и Источној Кини Куоминтанговци су држали територију с градовима Ченгчан, Кајфенг (западно од Ченгчана) и широк појас са градом Хсучоу, који је штитио прилазе Нанкингу и Шангају.

Чан Кај Шек је придавао огроман значај Хсучоу, одакле су предузимане честе офанзиве на слободне територије. Хсучоу је важио као главна база Куоминтанга сјеверно од реке Јангцекјанг. Због тога је Чан Кај Шек у том рејону концентрисао групацију од 700—800 хиљада војника, коју је ојачао готово свом расположивом авијацијом, тенковским и механизованим јединицама.

Поред тога, Чан Кај Шек је држао градове Цинан, главни град провинције Шантунг и Тајуан, главни град провинције Шанси.

Према плану Чан Кај Шека и његових америчких господара требало је сачувати територију која је била у његовим рукама, добити у времену, наоружати америчким наоружањем нове јединице у Јужној Кини, потом их пребацити у Сјеверну Кину и прећи у противофанзиву.

Народна армија имала је задатак: уништити оружане снаге Куоминтанга сјеверно од реке Јангцекјанг и створити услове за потпуно уништење реакционарних снага и ослобођење све Кине.

У августу и почетку септембра 1948 год. на фронтима у Кини владало је релативно затишје. У другој половини септембра народноослободилачка војска прешла је у нову велику офанзиву.

Борбе у Манџурији трајале су до новембра. Опокољени гарнизон из Чанчунга покушао је да се пробије на југ, али без успеха, тако да се предао у октобру. Пре пада гарнизона прешла је читава 60 армија на страну народне војске¹⁾. Најжешћи бојеви вођени су за утврђени рејон Чингсхиен, који је бранило око 100 хиљада војника Чан Кај Шека. У октобру је читав рејон ослобођен. Пад Чингсхиена запечатил је судбину остацима Куоминтангових трупа у Манџурији. 2 новембра пао је Мукден, град од 2 милиона становника.

Ускоро после пада Мукдена 12 новембра ослобођена је цијела Манџурија — провинција од 33 милиона становника, богата рудима стратеског значаја. Ослобођењем Манџурије ослобођене су знатне народноослободилачке снаге за дејства

на другим секторима Кине. Већ у новембру Северо-источна армија заузела је Ченде — главни град провинције Цехол и отпочела борбе за Пекинг и Тјенцин.

У септембру је Источно-кinesка народноослободилачка армија уништила гарнизон у Цинану од 100 хиљада војника, заузела луку Чифу и тиме ослободила цијелу провинцију Шантунг, осим луке Цингтао, коју држе америчке снаге.

У Централној Кини народноослободилачка армија централне kinesке равнице заузела је у октобру и почетком новембра Ченгчоу и Кајфенг. Непријатељске трупе повукле су се из тог рејона у рејон Хсучоу са задатком: да појачају Хсучоуску групацију и да задрже ту територију у својим рукама.

Средином новембра почела је битка за Хсучоу. Армија централне kinesке равнице и Источно-кinesка армија наносиле су концентрични удар на Хсучоу. Бојеви су вођени све до јануара 1949 године када су завршени потпуном побједом демократских снага. У новембру и децембру уништене су у том рејону три armиске групе — око 20 дивизија, а у јануару је завршено уништење и других двеју група, које су бројале око 200 хиљада војника.

У децембру је почело ново наступање народних снага на Пекинг — Тјенцински рејон. Северо-источна и Северо-кinesка народна армија концентричним ударом заузеле су велику луку Тјенцин и присилиле цијелу групацију непријатеља на предају.

У последњој офанзиви народноослободилачке војске нанијети су реакционарним снагама тешки губици. Према непотпуним подацима потпуно је уништено 111, а делимично 36 непријатељских дивизија. Куоминтанговци су од јула до децембра 1948 год. изгубили 1.690.000 војника, од којих је 440.000 убијено или рањено, 1.600.000 заробљено а предало се преко 200.000. До 31 децембра 1948 год. избачено је из строја 246 комплетних дивизија Куоминтанга са укупно 4.300.000 војника.

У офанзивама народне војске уништене су „основне силе Куоминтанговске армије. Сада је ситуација потпуно јасна: Народноослободилачка војска треба још да нанесе неколико моћних удара по осталој Куоминтанговој војсци и сав реакционарним владајућим апаратом Куоминтанга распашиће се у прах“. (Мао Це Тунг).

Ослобођење нових градова почетком 1949 год. говори о томе да се офанзива народне војске још није зауставила. Заузеле Тајпинга, југо-западно од Нанкинга, и Јанг-

¹⁾ 60 армија је добила после назив 50 (или 15) народноослободилачка армија.

чоуа североисточно од Нанкинга, наговештава да се војска кинеске револуције припрема за офанзиву на престоницу Куоминтанга, обухватом града са југоистока и југозапада.

Ослобођење Синџанга, главног града провинције Хонан (северозападно од Хенкоуа), Сиучоуа, Сингченга, показује да се народна армија налази не само према Нанкингу, већ на огромном фронту, са циљем да форсира реку Јангцекјанг и уништи преостале снаге кинеске реакције у долини ове реке и у Јужној Кини, ако Куоминтанг не прихвати предложене услове за мир.

Закључак

У почетку офанзиве на народну армију Кине Чан Кај Шек је имао, пре свега, надмоћност у људству. Он је располагао са преко четири милиона војника, док је народна армија бројала нешто преко једног милиона. У току рата 1946—1948 год. Чан Кај Шек је претрпео огромне губитке. И ако је, послје опште мобилизације 1947 године, дотерао своју војску до 7 милиона¹⁾ људи, у новембру 1948 године имао је само 2.900 хиљада војника, рачунајући све расположиве снаге, од тога нешто преко милион војника редовне војске. Тако је надмоћност у људству, са којом је Чан Кај Шек располагао у почетку своје офанзиве, прешла на страну народноослободилачке војске.

Друго преимућство Чан Кај Шека било је у савременој војној техници коју је добијао од америчких империјалиста. Американци су до тада наоружали 88 његових дивизија. У току рата око 60 од тих дивизија уништено је или прешло на страну народне војске. Тако је и преимућство у техници, које је Чан Кај Шек имао у почетку свога похода, прешло на страну народне војске.

Треће преимућство Чан Кај Шека огледало се у томе што је Куоминтанг примао економску и другу помоћ од САД. Оне су давале Куоминтангу огромне зајмове²⁾, обучавале у Америци и Кини Чан Кај Шекове официре, ставиле му на расположе-

жење велики број својих војних савјетника итд. итд. Међутим, рат 1946—1948 године показао је да и ово преимућство има своје негативне стране; прво, наоружање Чан Кај Шека значило је, у ствари, и наоружање народноослободилачке војске и друго, економска зависност Куоминтанга од америчког империјализма отворила је очи широким народним масама и на делу их увјерила да је режим Куоминтанга обичан плаћенички режим америчког монополистичког капитала.

Слабост режима Куоминтанга је у томе што он претставља владавину четири породице, које су стекле огромно богатство, угњетавајући не само раднике и сељацима, већ и ситну буржоазију. „Тај државно-монополистички капитализам... је створио пуне материјалне услове за нову демократску револуцију“.³⁾

Слабост тог режима је и у томе што се он оснива на заосталом полуфеудалном поретку.⁴⁾

Сила народноослободилачког покрета Кине је у томе што се он бори за напреднији друштвени поредак, за народну демократску републику, што тај покрет организује и води Комунистичка партија Кине, прекаћена многим борбама у току двадесетогодишњег рата.

Пред народноослободилачком армијом је још крупан задатак — форсирање реке Јангцекјанг, коју бране још довољно јаке снаге. Народна армија треба да организује позадину, која је разрушена за време борби. Амерички империјалисти неће дићи руке од Кине.

Но преимућства народноослободилачке војске над армијама Куоминтанга су очигледна. Догађаји у Кини, у последње вријеме (оставка Чан Кај Шека, молба за мир од стране Куоминтанга, инострана политичка активност око Кине итд.) као и припреме народне армије за офанзиву на реци Јангцекјанг, јасно потврђују речи Мао Це Тунга: „Ово је хисториско доба у коме капитализам и империјализам цијелог свијета иду у пропаст, у коме социјализам и демократије цијелог свијета иду у побједу. Зора свиће. Ми само треба да уложимо све напоре.“⁵⁾

¹⁾ По извјештају Мао Це Тунга децембра 1947 године.

²⁾ Само до 1947 године САД је дала зајам Чан Кај Шеку у износу преко 500 милиона америчких долара. По ленд-лизу испоручено је до 1947 год. материјала у вредности преко 600 милиона америчких долара. Материјал на острвима—авиони, наоружање и др. у вредности 825 милиона америчких долара предан је Чан Кај Шеку.

³⁾ Извјештај Мао Це Тунга, децембра 1947 године.

⁴⁾ У старој Кини 10% спахија имало је око 80% обрадиве земље.

⁵⁾ Извјештај Мао Це Тунга, децембра 1947 године.